

MUISTIO

Korkeakoulujen lukuvuosimaksujen käyttöönoton seuranta- ja arviointiryhmän kokous 1/2020

Aika: ti 11.2.2020 klo 14.00–16.00

Paikka: nh Louhi, opetus- ja kulttuuriministeriö, Meritullinkatu 10, Helsinki

Läsnä:	Maija Airas	Opetushallitus
	Marika Bäckman	Opetus- ja kulttuuriministeriö
	Mikko Eronen	Opetushallitus
	Irma Garam	Opetushallitus
	Laura Hansén	Opetus- ja kulttuuriministeriö
	Mira Huusko	Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
	Maija Innola	Opetus- ja kulttuuriministeriö
	Toni Kaila	Unifi ry
	Teemu Kokko	Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
	Jani Kykkänen	Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
	Jyrki Laitinen	Oulun ammattikorkeakoulu
	Sari Lindblom	Helsingin yliopisto
	Oona Löytänen	Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK ry
	Leena Turku	Maahanmuuttovirasto
	Timo Täyrynen	Ulkoasianministeriö
	Satu Uusiautti	Unifi ry
	Birgitta Vuorinen	Opetus- ja kulttuuriministeriö

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Birgitta Vuorinen avasi kokouksen klo 14. Todettiin ryhmän uudelleenasettautunut kokoonpano aiemman työskentelyn jatkamiseksi ja käytiin läpi esittäytymiskierros.

2. Työskentelyn ja loppuraportin tavoitteet

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on velvollisuus raportoida eteenpäin eduskunnalle lainsäädännön vaikutuksista. Lainsäädännön erilaiset tulkinnat lukuvuosimaksujen keräämisestä vaikeuttivat yhteneväisen tiedon keruuta väliraporttia tehtäessä. Aiemmin onkin keskitytty tiedonkeruuseen, mutta tilastotiedon karttuessa voidaan vähitellen siirtyä vaikutusten arviointiin. Lukuvuosimaksujen käyttöönotto ei romahduttanut ulkomaalaisten opiskelijoiden määrää, lyhytaikaisen notkahduksen jälkeen hakijamäärä on kääntynyt nousuun, ja lisäksi kansainväliset opiskelijat valmistuvat hyvin.

Tarvitaan tilannekuvaa siitä, miten lukuvuosimaksujen käyttöönotto on vaikuttanut opiskelijapolkuun ja korkeakoulujen palveluihin. Lainsäädäntö antaa korkeakouluille vapauksia päättää toiminnassaan opiskelijoita koskevista asioista, mutta valmistuneiden opiskelijoiden maahan jäämiseen vaikuttavat ratkaisevasti myös työllistyminen ja oleskeluluvan saaminen. Pitkän aikavälin vaikutusten arviointi on haasteellista tässä vaiheessa, joten esitys ulkoisen arvioinnin käynnistämisestä vaikutusten seuranta varten on mahdollisesti tarpeen.

Tarkasteltava onko nykyinen lainsäädäntö ajan tasalla, sillä korkeakouluilla on erilaiset motiivit lukuvuosimaksujen perimisen taustalla sekä vaihtelevat käytännöt apurahojen myöntämisen osalta. Selvitettävä miten tämä näkyy markkinoinnissa, miten opiskelijavirrat kulkevat eri lähtömaista/alueilta ja mikä on lukuvuosimaksujen tuoma lisäarvo kansainvälistymisen ja viennin kannalta. Tavoitteena selkeyttää mikä on muuttunut nimenomaan lukuvuosimaksujen käyttöönoton myötä. Tarkastelussa lukuvuosimaksujen rajaaminen esim. oleskelulupakäytäntöjen vaikutuksista on kuitenkin hankalaa.

3. Toteutettavat kyselyt: mitä tehdään, milloin, mitkä teemat katetaan?

Korkeakoulujen lukuvuosimaksujen käyttöönoton seuranta- ja arviointityöryhmän päivitettyyn työsuunnitelmaan sisältyvät kyselyt korkeakouluille keväällä ja opiskelijoille syksyllä 2020. Opetushallitus työstää Study in Finland -toiminnan puitteissa kyselyä korkeakouluille, joten työryhmällä on mahdollisuus osallistua kysymysten kommentointiin ja saada vastaukset käyttöönsä.

Koulutusvientiin liittyen markkinointikyselyssä kysyttäisiin haku- ja valintaprosesseista sekä tukipalveluista ja integraatiosta. Hakijamäärät ovat kasvaneet 2017 notkahduksen jälkeen ja näkökulma on muuttunut asiakaslähtökohtaisemmaksi, mutta maksujen ja kulujen selvittäminen on vaikeinta. Väli raporttiin tehdyn tiedonkeruun jälkeen termistöä on selkeytetty sanastotyössä, sillä lukuvuosimaksuvelvollinen ymmärrettiin korkeakouluissa eri tavalla. Opiskelijoiden olosuhteet kuitenkin muuttuvat lukuvuosimaksuvelvollisuuden suhteen, joten mukaan tarvitaan laadullisen muutoksen ymmärtämistä. Lukuvuosimaksuista aiheutuneen rahaliikenteen lisäksi tulee tarkkailla käytäntöjä ja tehdä näkyväksi ratkaisuja, joita korkeakoulut ovat lähteneet toteuttamaan seuranta- ja arviointityöryhmän väli raportissaan esittämien johtopäätösten ja kehittämisehdotusten suhteen.

ISB-kyselyä ei ole tänä vuonna tulossa. Kysely opiskelijoille pitää toteuttaa joko syksyllä niin myöhään kuin mahdollista tai keväällä, jotta myös ensimmäisen vuoden opiskelijoiden vastaukset saadaan mukaan. Keskusteltiin siitä, mikä on paras ajankohta idea lähestyä opiskelijoita ja päätettiin muokata työsuunnitelmaa siten, että siirretään opiskelijakysely toteutettavaksi jo maaliskuussa ja kysely korkeakouluille lokakuussa. Työryhmän 2. kokous pidetään ennen opiskelijakyselyn lähettämistä.

4. Järjestettävät tapahtumat ja seminaarit

Työsuunnitelmaan sisältyy työpaja korkeakoulujen edustajille keväällä ja Kohti loppuraporttia -seminaari syksyllä. Keskusteltiin siitä, että kevään työpaja voisi olla mahdollista järjestää LUVEn verkoston tapaamisen yhteydessä. Kv-kevätpäivät järjestetään tänä vuonna Kokkolassa 14.–15.5. Päätettiin poistaa työsuunnitelmasta kevään työpajan järjestäminen korkeakoulujen edustajille tarpeettomana. Syksyn seminaari olisi puolestaan sparrausta loppuraportin viimeistelyä varten. Keskustelua opiskelijakyselyn tuloksista voidaan käydä lokakuussa Talent Boost Summitin yhteydessä. Selvitetään seuraavaan kokoukseen mennessä muut LUVEn, kv-verkostoissa ja korkeakouluissa pidettävät tilaisuudet, joissa lukuvuosimaksuasiat ovat mahdollisesti esillä.

5. Muu tiedonhankinta

Tilastojen alustavan koonnin pohjalta kerätään seuraavaan kokoukseen tietoa siitä, mitä materiaalia opiskelijavirtojen kehittymisestä on jo saatavilla Vipusesta ja Opintopolussa, sekä arvioidaan onko tarvetta erilliselle tietopyynnölle Tilastokeskuksesta kv-opiskelijoiden ja lukukausimaksuvelvollisten opintojen etenemisestä. Muut tietotarpeet otetaan esille seuraavassa kokouksessa. Työryhmää pyydetään lähettämään tietolähdeaineistoa sihteereille tilannekuvan muodostamiseksi.

6. Työryhmän tapaamiset

Sovittiin seuraava tapaaminen pidettäväksi 19.3. klo 12 alkaen (2,5 h). Asialistalla 2. kokoukseen opiskelijakyselyn valmistelu, tietotarpeen arviointi ja työsuunnitelman tarkistus sekä kevään tilaisuuksien hyödyntäminen.

Syksyllä pidetään työryhmän 3. kokous, jossa käydään läpi alustavia tuloksia opiskelijakyselystä ja suunnitellaan lokakuussa toteutettavaa kyselyä korkeakouluille.

Työryhmän 4. kokous pidetään marraskuun loppupuolella.

7. Kokous päättyi klo 16.